

GUEROCO GUERO

(J a r r a i p e n a)

3. BURUA.

Celan nai-gura utsétan, ta deseo bacarretan igaroten jacun demporea.

1. §.

Esaten dau Salomonec, edo Salomonen aotic Espiritu Santuac (a) «atea bere susterrean contzan edo elgontzan leguez, iruli ta biurtzen »dala naguia bere oean». Atea bere sustarrean bere oñean orpo ta toquian ondo jarria ta ifinia dagoanean, erraz ichi ta idiguiten da; arin alde batera ta bestera erabilten da. Baña erabilte guztioac gatic bere, erabilli ostein edo ondoan bere lecuan ta toquian guelditzen da. Naguia bere negu otzean, atea ateari darautsanean, oean mugitzen da, beste aldera itzultzen da, burua goituric jartzen da. Baña orregaitic itzul inguru gira bira oneez guero, lotara bere oe berora biurtzen da. Bada au berau espiritualqui, becatari naguiagan bere jazoten da. Becatariac egon ezquero, ezagutzen dau, bide oquerra daroiala, galdua doiala. Eta artzen dau cerbait gogo, artzen dau nai-gura bat bide onera biurtzeco, vicitza barri bat artzeco, ta ordu-guiñoco ecandu ta oitura gaisto guztiaac ichiteco.

Baña guerobere, biurrera ta ibilte guzti oneen azquenean, atea bere susterrean elgontzetan, ta naguia bere oean leguez, bere becatuen egotaldian gueratu edo guelditzen da.

Azor derichan egazti arrapatari bat escuan dauquezunean, mugitzen da, egaz eguitera prestatu, ta abiatzen da, ta eiza edo caza ecarten joaten da. Baña au eguiñic, len cegoan escura biurtzen da. Alan biurtzen da bada becatari naguia bere, bere gogoeta on guztien buruan, bere lenagoco tornuetara ta maiña gaistoetara. Asten da, baña naguero: urtu urbildu urreratuten da, baña ez asco. Alan-

(a) Prov. 26

goac gaitic esaten dau Isaias Profetac (a): «etorri cirian seiña edo »umea eguiteco ordura, baña ez eben eguin, etzan artaraco indarric »asco». Artuten dogu gogoa, artzen dogu vorondatea, obra onac eguin bear ditugula; eta etorten gara eguin bear dogucen ordura, baña an gueratu ta atzeratuten gara, an uco eurt-atzera eguiten dogu, bearreanean uts eguiten dogu. Cergaitic ce artzen dogun gogo asmo ta vorondate á, ezta fiña, ezta eguiazcoa, ezta erabaguiro erabaguaia; gura-izatea da, ez nai-gura oso benetacoa San Agustinec ciñoan bera gaitic (b) «ene vorondate barriac ez eucan indarric asco »vorondate zarra goitu goiartu venezuteco»: lo datianac, erdi irazartzen danean, eguiten dau mugidaren bat, jagui gura irudi bat, baña celan eztan eguiaz asco estututen, barriro lotara biurtzen da; loa aguintari ta jabe guelditzen da; Alan diño San Agustinec jazoten jacola aldi baten, berari bere (c) «munduco atseguiniac ta conten»tuac, lo gozo batec leguez azpian menderatzen ninduan, eta nosic »bein etorten jatazan, atseguin oneetatic jaguiteco, ta Jangoicoagan »gogortuteco gura batzuc: baña oneec guztioc, lotaric irazarri gura »dabenaren irudintza argal uts batzuec leguez cirian, probechu »baguecoac, loa quentzeco, munduco gauceataric ateratzeco, indarric asco ez ebénac. Eta alan neure deseo on guztien ondoan bere, »neure lenagoco usadio, ecandu, oitura char, ta becatuetan guelditzen nintzan.»

«Gura dau, ta, gura eztau naguiac» diño Salomonec (d). Ez dau gura-izate osoa, betea, ta benetacoa. Eta Beda Veneragarriac diñolez (e): «gura dau naguiac Jangoicoaren erreinuan partaleta-asuna, baña ez a erreinu gozotasunez betecoa irabazteco igaro bear dirian neque, atsecaba, garratz-min, ta naibaguitan. Sariac poz-tuten dau, nequeac tristetuten dau izutu ollotu ta bildurtu. Ondo »eguitetic datorren irabacia, onic eguin бага gura leuque gozatu. Gura dau joan Cerura, baña nequetu бага, burua ausi бага, ale»guiñic eguin бага». Ez atseguiniac gura dau ichi, ta ez penaric artu. Nagui da videa artzen. «Eta nagusia». San Isidoroc diñolez (c) «da »errena leguez, oñac ditu gaisso, gogoa erbal ta argalo. Bapese, ecerbere eguin бага, gueure gogoac ta vorondateac dirauscuzan gauzac baxen eguin бага, deseo uts bacarracaz, vorondateaz bacarric gura guenduque salvatu, ta Ceru eder gozoan sartu. Eta onelaco deseo

(a) Isai. 37

(a) S. Agust. Lib. 8 Confes. c. 5.

(c) Idem ibic. 8.

(d) Prov. 13.

(e) Beda lib. 2 in Prov.

utsetan, gueroraco gogoetan ta vorondatean dempora guztia igaroten jacu.

Esan oi da, deseo onez beteric dagoala Infernua. Cerren an dagozan zorigaistocoac obratu ezpében bere, deseo on batzuc baño ezpadira bere, izan cituezan. Ezta iñor ain gaisto galduric, nosic bein bere gaistaqueric ichiteco gogoa etorten ez jaquenic, ta deseo ta guraria banacac izaten eztituanic. Baña deseo oneec eurac bacarrir ezтира asco; bada oneec lorac leguez dira. Eta provechuric eztan leguez artzen eztaben loreaz, oratu ta guelditzen eztanaz, bere botoi pipil ta ninian galduten danaz; onela ecin dateque onic probechuric ez fruturic, vorondatea beragaz, guraizaz utsaz, deseo ta gogo bacarraz, eguin al litequela, eguin бага guelditzen danaz.

Alperrari esan bear jaco, daguiela; eta naguiari abiatu muguitu ta presta dedilla: eta celangoa bata alacoa bestea, bata leguez bestea, biac altar dirudie, biac bat ta vorondate utsecoac: ez dabe ezpada gura-izate utsac, deseo, gogo, ta cuticia gaiezac gauzezac prestuezac ecer valio eztabenac. «Eta nai-gura oneec eurac dira penagarriric asco» diño Escritura Santeac (a) «ta deseo utsac ilten dabe naguia». Esan oi da: nauientzat ta alperrentzat egun guztia dirala jai-fiestac. Baña obeto esan lei, alacoentzat jaiac bere astegunac diriala: cerren bearguillac euren bearrean baño, ascotan alperrac bere alperquerian bear-neque gueiago ta gogaicariago idoroten dau. Au aguiari da David Erreguegan. Erregue oni ez eutsen eguño guerrac, ta guerretaco nequeac, aibat eguiteco ta atsecaba emon, non alperqueric, ta alperric cegoala eguin cituan becatuac. «Eztagoz alperric atseguinietan dabilzenac, diño Senecac (b): cerren gustu ta atseguintasunetan badira bai naibague, atsecabe, garrazmin, neque ta cereguinac. Alper ego-teaz, jausten dira eguiteco andietan, ta damugarrietan. «Celan ez »jateac galtzen dituzan aguinac, alan bear eztanetic, irabaci eztanetic jateac bere, emoten deutse garrazpera» diño San Chrisostomoc (c).

2. §

Gauza segurua, ciurra jaquiña eguiazcoa, ta fedecac iracasten dabena da, salvatuteco, Ceruco glorian sartuteco, eztiriala asco deseo, naicunde soil ta nai-gura uts bacarrac. Ezpada bear direala, Jangoicoaren Legue ta Aguindu Santuac, deseoaz leguez obra,

(a) S. Isidor. lib. 2. ethim.

(b) Seneca de brebit. vit.

(c) S. Chrisost. homol. 36. tom. 3.

bere cumpli, beté, ta gordé. Au da eguia, ta eguia au Christiñau fededunac garean guztioac sinisten dogu. Baña orrez guztiaz, idoroten ditu gure malicia ta vorondate gaistoac iguesbide batzuc, itzulpide inguru achaquia ta escusa batzuc, obratutea ichi ta largaric, deseo bacarretan demporea igaroteco, lucemenduetan ta ichadotetan (icharomenetan) ibilteco. «Lan bearra eguin gura ez ebanac, otzaren» achaquia emon eban» diño Jaquintsuac Prov 20 : barauteteco nagui zana, buruan min ebalá esan eban Naguiac, bere lecutic mugitu gura eztabenac eragozqueta andiac idoroten ditu, «videan «bere Leoia dagoala esaten dau». Prov. 19. Adisquide bat larga gura dabenac, adisquidetasuna ausi ta urratu gura dabenac era ta ocasiñoac billatuten dituz, achaquia itzulpideac ta asmu asco idoroten dituz. Alan idoroten doguz bada guc bere ocasiñoac, erac, escusac, asmuac, achaquiac, iguesbideac becatuetan egoteco, deseoetan ta gurarietan demporea igaroteco.

Iñoc ontasunera estutu ta premiñatuten zaituenean, eta atzera zagozanean, eranzuten deutzazu, alan estututen zaituenari: Ichozu orain presentean, oraingoan parcatu bear deustazu, ecin nei oraindiño zuc diñozuna. Cerren buruan sartu jat asmo bat, cumpli bear dot gogoraciño au: gogoratu jat gurari bat, irago bear dot a gurari ta guticia: apur bat asé bear dot, aspertu bear nas, digiritu ta egosi bear dot: eta guero, asé, bete, (dichiri), aspertu, ta necatu nadinean; orduan dirianac ichico dodaz: orduan vide on batean jartzera, ta seguratzera, cin ciñez eguiac ta benetan erabaguico dot. Baña bitartean, orduguñio, ezta cer chitic eguin. Bada nic orain al daiquedan guztia da, deseo ona, gogo ta vorondate ona, ta ez besteric. Ezta vide gaistoa au, ta onela orain eguitea, guero gach edo iñoz ez eguiteco.

3. §.

San Agustinec, ondo equianac leguez, gauza asco esaten dituz lucemenduetan ibilteco gai onen ganean. Eracusten dau, celan bere vicitza gaistoa ichiteco urrean ta inguruan egoanean, ebillela ecin etenduz, ecin urratuz, ta beragan ecin erabagui izanic. Eracusten dau, cembat eragozgarri ta locarri idoroten cittan, cembat guerra eguilen eutsen bere lagunac, ocasiñoac, ta ecandu gaistoac. Alde batetic gura eban vide onean jartzea: atara bulcatzen eben bere Ama Santearen negarrac, concienciaco quisquetadac ta ausicadac, ta Jangoicoaren mandamentuac. Eta bestetic, lotu ta atzeratuten

eben lenagoco usadioac, maña charrac, oiturac, ecanduac ta azturac; ta guztiz bere araguiaren, ta munduaren labanqueriatic, palaguac, verba eder, atseguin, ta diversiñoac solasac. lib. 8. cap. 1 Confes. Oneec euquen irmeago lotua. Eta oneetatic alde eguitea eguiten jacan ain gach, ece, bere oraciño ta escariac bere onetan eguiten cituzan guerocó, etorquizuneraco. Bada bildur zan, enzun ez eguion bereala Jangoicoac; eta bere gogoan erabiltzen atseguinac, deseo andiaz gocetaco, oneec atzeratuten eben. Eguiteco onetan cebillenean, cirauntsan Jangoicoari: «Prest nago, prest, Jauna, baña ichodon eguidazu guichi bat» ibi. cap 6; ichozu beste apur bat (ez lehia) ez porfiatu, ez lar estutu,, ez nas beranducorra izango, laster nas zugaz. Onela esaten eban, onela lucetuten eban. Eta lucemendu onetan cebillela, dempora andia igaro jacan, Baña guerobere, demporaz ta goxic asco, biurtu zan; etzan azquenengo orduraño egon. Bada alde batetic, ta bestetic bere contuac eguinic, esan eutsan adisquide bati. «Nigan dagoanez, ni campoan nas munduco eguitecoetatic, »vanerietatic, ta esperanza guztietatic: nic ausi dot, urratu dot mundu»duaz; eguin dot agaz coaz, ta erabagui dot Jangoicoa serbitzea. »Eta orainche, orainganic asten nas: ezta ia gueiago gueroco gueroric, »lucemenduric, ez epetan ibilteric.» Eta celan esan, alan eguin bere eban. Lucemendu asco erabilli eban, baña azquenean guztiac, ta ondo laster ichi cituan. Baña guc eztogu alan eguiten; egunetic egunera gabiltz: beti promesca; beti gogoa artuten; ta beimbere eztogu eten, ta urratuten; beimbere eztogu erabagui ta cumplitzen; beti nai, beti nagui; naicunde, deseo ta gurari utsetan dempora guztia galduten dogu; eta onetan gagozala eriotzeac atzeman ta artuco gaitu.

Icusico dozue eche andi batzuetan ataco Hercules sendo famatua pintatua, maquilla porra bat edo mallu andi bat escuan dabela; dirudi, beragaz echean sartzen dirian guztiai, burua ausi gura deutsela. Baña celan Hercules á, arriz, zulez, edo cobrez eguiña dan, edo pintatua baxen eztan, gueldi dago beti, cemaitu baño besteric eztau eguiten. Alan dira bada, guerotic guerora dabiltzenac bere; queiñatu, menazatu, cemaituten dira, baña eztabe besteric eguiten, ezpada siñuz ta quiñuz aditzera ematen dan ademana ta irudinza. Esaten dabe, eguingo dot, eta eztabe beimbere eguiten. Alan dagozala dempora guztia igaroten jaque, ta eurac bere igaroten dira, azquenduten dira, acabetan dira.

4. BURUA

Celan ez dogun gueroco segurantzaric.

1. §

Baldin orain darabilgun vicitzea gaistoa bada, guzaz ondo iza-teco, vicitza gaisto au ichi bear dogu. Baña contua dago; ea nos ichico dogun. Zuc diñozu: Cuero. Nic diñot, ez guero, ezpada Orain. Dacusun ea ceñec diñoan obeto, ceñec daben errazoia. Eta eracus-teco nic dodala, ta zu zoazala uts eguiñic, eta vide errealetic ta zaba-letic alderatua ta erratua: Esan eguidazu bein, eguiteco onetan sartu baño len: Zuc diñozu ece, guero onduco zareala, guero bear-dirian descarguac neurriac ta eguin-videac eguingo dozuzala. Non dozu Guero orren seguranza? Eztaquizu, esan oi dala, eztala eriotzea baño gauza ciur seguruagoric, ta ordua ceñetan izango dan baxen jaquinezagoric?

Gure vicitza onec ain dau cimendu erbal argal gaissoa ta mea ece ondo verba eguiteco ecin esan guiñei, biar eguingo dogu onelaco, edo alaco gauzea. Bai esan bear dogu Santiagoc diñoanez: «Baldin Jangoicoac gura badau, baldin vici bagara, eguingo «dogu au edo «bestea.» Epistol. Jacob. Cap. 4. Agaitic esaten dau San Mateo Evan-gelistac Cap. 25: «Zagoce prestic, zur, ta irazarriric; cerren eztaquizeu eguna, ez ordua.» Eta diño Espiritu Santuac bere: «asco galdu diriala, euren buruari etorquizunaz gueiegu promestuaz» Eccles. 29.

Gure lenengo Aitaren becatuaren bitartez, aganic, aren erruz, guztioac gagoz preso, guztioac gagoz mundu onetaco presondeguian, eriotzera condenatuac, sentenciatuac.

Baña igarotez leguez, ucutu daiogun cerbait, gure eriotzara condenaturic egoteco gai guei lan oni. Dirudi ece, gure lenengo Aita-ren becatua gaitic, ez á, ez gu il bear guintezquezala. Cerren bere becatua etzan beneric, ezpada Jangoicoac eragotzi eutsan sagar bat edo alaco fruta bat jatea. Bada sagar bat jatea gaitic, guizon bat bere ondorengo guztiaacaz eriotzara condenetea, dirudi justicia gogorreguia, barria, ta errazoiaren contra dala. Eguia da; alan dirudi. Baña ezta alan: irudia dau, ez izana. Lenengo dirudi, sagar bat jatea gaitic, ain gauza erraz chiquian mandamentua austea gaitic, merci ebala castigu andiagoo, gogorragoo, latzagoo.

Batzuc euren nasaitasunaz beste bago, eztrialaco Christiñau onac, austen dabe barau eguna ardura bago: bategaz ta besteaz

solazca barriquetan egote agaitic, meza enzun бага jai egunean ichiten dabe: verba guztietan, ez edo bai asco dan lecuan, erneguac, juramentuac, biraoac ta añen gaistoac eguiten dituez; eta guero esan oi dabe: ez al nas onegaitic, onen gauza chiquia gaitic, ta onen erraz eguin dodana gaitic infernura joango? Bada esan gura deutsuc, ece cerren orren gauza errazean, chiquian, pildin apurrean ceure zabarqueria, prestueztasuna, ta naguitasuna eta Jangoicoaren agunduaz contu ta ardura guichi eracutsi dozun, ori beragaitic zareala Infernuraco.

Baldin Jangoicoac agundu baleutsu, egun guztietan barau eguiteco; zul edo arri baten ganean, oean sartu бага, etzateco, cilicio zorrotz gogor bat, narru azal latz bat beti erabilli cenguilla; edo beste onelaco mandamentu gach nequezco bat emon baleutsu, dirudi ez cegoquela ceren miraritu, ez cumplitea; eta ez complitu arren bere, izango cenduque escusa ta igues-videren bat. Baña gauza chiquian piscan ecerezquerian, ta errazean, sagar baten eragoztean, ce achaquia ta iguesvide euqui ciñei?

Adan gure lenengo Gurasoac esquer mesede andi ugariac artu cituan Jangoicoa ganic, ta guero guzti onen buruan, Arbola frutudun bat señalatu eutsan, esaten eutsala, beste guztia bai, baña aren fruturic iñolacoz jan etzeguiela. Agundu erraza, eragozte chiquia ifini eutsan: eta orrez guztiaz ez eban gorde, ez eban bete, ta cumplitu; ausi eban, jan eban; errazoiaz bada, erraztasun á bera gaitic, condenatu eban bere ondorengo guztia caz eriotzera; cerren ondocoac bere aren naturaleza artu eben. Gauza erraza ta chiquia zan galazo eutsena, baña andia desobedencia ta Jangoico baten agundua ta esana ez cumplitea. Eta alan ondo ifinia dago, gure contra emonico sententia: ondo merecituric gagoz erioztara condenatuac: ta eztaquigu nosco.

Beraz baldin gueure buruaz contu onic emon gura badogu, con. denaturic dagoan bat leguez, bear dogu egon, vici, ta gobernatu.

Carcelan dagoanac, daquienean, condenaturic dagoala vicitzea galtzera, noc esan lei, celan tristetuten dan? ce gogoan jarten dan? Asten da estutu ta larrituten, alde batera ta bestera itzultzen. Eta icusiric eguin dala berea, ez dala erremedioric, ez dabela iguesteric, artzen dituz lenez beste gogoeta mueta batzuc. Aztuten da munduaz ta munducoaz, eztau aecaz conturic eguiten. Bere concienziaz, bere arimaz dau cereguiña. Gogoratuten dituz bere becatuac; aldaizan ondoen confesetan dituz; barari ta besteari jagoco parquesca. Gue-roenean al guztiaz garbituric bere conciencia, ichadoten dau eriotzea.

Bada presondeguian condenaturic dagoanac leguez, alan presaturic, ac dituan gogoetacaz, bear dogu guc bere egon, eguin, vici, ta ibilli; á biaramoneco legaez, guc bere ez jaquin nosco, menturaz gaur icusico gara Jangoicoaren Adizain edo Tribunal santuan, bada eriotzaco sententia emonic dauco (deuscu) gutzioi.

Sartu baleguiz Justiciac cartela barruan amar guizon urquemen-dira condenatuac; eta atera baleguiz andic eriotzara gaur bat, biar edo beste egun baten beste bat edo bi: eta legoque iñor aen artean vicitza lucearen esperanzaric leuquenic? Edo lenen ateretan ez ebelaco, azquena izango dala seguru uste dabenic? Eztot uste. Bada mundu au ezta beste gauzaric, ezpada gueure eriotzara condenaturic gagozanon carcela bat. Eta carcela onetaric ateretan gaituz Jangoicoaren justiciac, gaur bat, biar beste bat: bata len, bestea guero; eztaqui iñoro nos, ez da segurutasunic. Beraz, gagozan zur, irazarriric, prest, ez euqui ezquero segurantzaric, ciurtasunic.

2. §.

Sarri aotan erabilli oi dogun esana da: eztogula gueroco seguran, zaric, beti gagozala pelligruan. Eta alan da eguia. Bada guichien uste dogunean, gogotic quenduago dogunean, ta aurreratzean gauza asco eguiteco gogo artzen dogunean, artzen gaitu eriotzeac. Eztaqui guizonac bere fiñaren barriric: eta amuac cojietan dituzan leguez arrañac, ta egaztiac sareac ta laquioac; alan guizona bere artuten dau eriotzeac Arraña olguran dagoanean, janari daquionean, ta bere ustez obeto iagoanean, achitzen dau arrantzalleac; eta bai egaztia bere eitzariac. Era onetara atzemon ta cogitzen dau becataria eriotzeac, bere becatuai josiago gogotiago ta oratuago dagoanean; gozo-roago poztuten danean, ta guichien uste dabenean.

Medicuen esana da, presona batec, sendoen ta osasuntsuago dagoanean, dabela gaisotuteco pelligru ta zoriric andiena. Eta nos eta uste dozun, eriotzea dagoala zuganic urrinago, orduan oi dago gueienetan urrago. Zorrac quitutu dozuzenean; eche barria eguin dozunean; umeac ezcondu dozuzanean; ceure gauzac oñ onean ifini dozuzanean; baque on baten jarritera; eta sosegu atseguin ta igoroipede baquetsu bat ceure buruari emotera prestatu ta abiatuten zareanean, an da bereala eriotzea.

Ezcara ecerbere; biderioaz pare gara; ta biderioa bera baño bere pelligruzcoagoac, auscorragoac. Ez dogu biderioac adiña bere indar, irauncarriric. Bada San Agustinec diñoanez: «Cer da, bideriozco

Hontzi bat baño gauza argalagoric, meagoric, auscorragic? Baña »onez guztiaz jagon ta gordeten danean, irauten dau urte ta dem»poraric lucénetan. Bada jausteco perilla badau bere, baña ez (suca»rraren) calentura fiebre gaisotasunaren edo zartzearen pelligruric». Sn. Agust. Serm. 1 de verb. Dñi. tom. 10. Rada alan biderioa baño pelligruz-agoac gara, ta ez guichiago. Cerren ausiteric, jausteric, ta gaisotasunic ez euquiarren bere; eta gueure buruac ondoen ta osasunic obenean equi ta gorde arren bere, adiñac urteac ta demporac berac deseguin galdu urtu chimurtu, ezaindu ta acabetan gaituz.

Beti goaz; ez gara beimbere guelditzen. «Uraren antzeacoac gara; »ura leguez goaz» 2. Reg. 2. «Gure gorputzac ur corrent lasterra »leguez doaz. Ezcara beimbere ur baten bi bider sartutean»: «ibai »edo errearen icena beti da bat, baña ez ura» diño Senecac epist. 58. Cerren celan beti doian, ta beti aldatuaz, ezta beimbere lena. Ez eta gu bere, ezcara beimbere lengoac, bada beti goaz, beti aldatuaz zartuaz ta mugituaz. Eta ezpabere beguiratu eguizu, celan presona bat gaztetic zartzarora; eta batzuetan urtetic urtera bere aldatu, macartu, ta ezereztuten dan irudian bere, lena eztirudiela jartzen dan, cein diferente ta bestetua eguiten dan.

San Gregorioc diño epist. 26, tom. 2. «gure vicitzea ichasoz doia»nena leguez dala: ichasoz doiana, jatean, edatean, lo datzanean, »ta jarriric dagoanen bere, badoa, ezta orduan bere guelditzen: bada »ontziac, gura ezpadau bere, beragaz daroa». Alan garoez bada gu bere adinac, edadeac, urteac, ta demporac eurecaz: ezta paratzeric, ezta guelditzeric, ezta egoteric aldantza baga.

Itanduten deitsunean, cembat urte daucazuzan, ta eranzuten dozunean, oguei edo ogueta amar dozacela, cerren ceure contuan alan daucazuz, dirudi eztozula ondo eranzuten. Bada San Agustinec diñoanez in psal. 65: «gure urteac datoz, joateco; ta ez gugaz egoteco» Igaroten dira, beraz ecin esan guiñei dituguzala ezpada igaro jacuzala, larga deguzala.

Eta alan, baldin urte aen buruan jarten bagara gogoratuten ea cer eguin zan aecaz, eztoгу ecerbere idoroco. Bai icusico dogu, asmatu ezagutu ta iguerri baga, joan jacucela, ta celan eztaquigula, zartu gareala. Demporac bajoacuz, ta urte ixil batzucuz, otsic ta dedarric eguin eztabena caz, zartuten gara». Ovid. lib. 6. Fasto.

Esaten da, urlia vici izan da iruroguei urtean, baña obeto esan lei, il zala iruroguei urtean. Bada sortzen gareanean, asten gara ilten, orduan abiatzen gara, ta ezcara beimbere guelditzen. Lenengo ilten da seña edo umetasuna: seintasunaren ondoan ilten da mutiltasuna;

onen ostean ilten da gaztetasuna; onen ondorengo ilten da zartasuna: zartasunaren ondoan ilten da aguretasuna.

Adinac guztiac alcarri darraioe; igarotea, ta iltea guztia da bat: bata bestearen atzean doaz errencan, alacoz ece, azquen adina dato-rreneco, acabatu dira lenagoco guztiac. Bada San Gregorioc diñonez homil. 37 in Evang.: «egunetic egunera gorputz-jauste acabatzea ta argaldutea, cer da ezpada lucero ilte bat»? Zucia erexeguinic dagoan-ean vici da, eta orduan ilten da, bada orduan acabetan da. Erreteaz vici da, ta erreteaz ilten da. Alan bada gu bere, vicitzeaz ilten gara, ta ilteaz vici: bada vici gareanean ilten gara. Eta cembat gueiago vici garean, aimbat gueiago urretuten gara eriotzaco portura. Alan diño Senecac epist. 2. «Egunoro ilten gara, cerren egunoro gure vicitzeari zati pusca batzuc guichitu ta quentzen jaco». Eta alan azten ta anditzen gareanean bere, gure vicitzea chiquitu ta laburtzen da. Beti doa, ta bein joan ezquero, ezta joan danaren biurtieric, eta ez etorquizunaren segurantzatic.

3. §.

Esan oi dogu: menturaz gaur ilgo gara: menturaz biar; ezdogu ordu baten ciurtasunic: beraz len bait len bear dogu vide onean jarri, engañatuac guelditu ez gaitezcan. Onela esaten dogu, ta esatea ondo eguiten dogu; baña vicitza ondutea beti gueroco ichiten dogu; eriotzea zartzaroraco lucetu, ta dispontzen dogu. Ecin sinistu dogu, adinac berac acaba artean, acabatuco gareala. Esaten dogu bai, menturaz gaur ilgo gara, menturaz biar, menturaz ezcara zartuco; baña zartuco baguiña leguez, ta orain ilgo ezpaguiña leguez, eguin oi doguz (daroaguz) gauzac. Gueure naieraz batean, gueure gogoac emoten deuscu ain segurantzca andia, ece zartzaro utseco puntu-raño, ilgo ezcareala iruditzen jacu.

Esan eutsenean deabruac gure lenengo Aita-Amari, «etzará ilgo iñolacoz» genes. 3 sinistu eutsen bereala, ciur ta duda бага. Eta dempora atan etzan ain miresteco, alan sinistutea.

Bada izanic munduco lenengoac, etzequien oraindiño eriotzaren barriric; ez eben iñor ilten zala icusi; eta alan erraz engañatu cituan deabruac. Alan bada gura guenduquez gu bere engañatu; sinis-terazoric aei leguez, ezcareala ilgo. Baña celan guc orain, icusiric besteac ilten diriala, ta gueu bere zartuaz ta argalduaz goacela, ciur seguru daquigi, il bear dogula, ezdogula atzera biurtzeric ez aurreraco segurantzatic; ecin engaña guintequez ain erraz cein

lenengo Gurasóac. Gugaz, guri sinistu eraguiteco, ezcareala ilgo, edo sinisten baguendun leguez, galdu ta eraguiteco, beste vide bat artzen dau deabruac, beste joco modu bat jocatuten dau, beste maiñaz, trazaz, asmuz valiatzen da. Ez osoro, ez colpe batez, ez beingo batez, ezpada guichica, ta egunetic egunera lucetuz atrape-tan gaituz. Sinesterazoten deuscu, ezcareala gaur ilgo, ezcareala biar ilgo; eta ezta eztauquenic biar guiñoco epe luceric, icharomenic, ta viciteco esperanzaric: eta onela ta andic, celan uste eztogun gaur ilgo gareala, ez biar bere, vici gara seguruac baguiña leguez, edo iños ilgo ezcareala baguenqui leguez: eta contu ero zoro uts onec engañetan ditu eriotzaco egun ta ordura eldu direan gaissóac bere: gaur enas ilgo: au berau diño biaramonean, etzi, ta etzilimo.

4. §.

Eztaquigu nos ilgo garean; eztaquigu nos izango dan gure azque-neco eguna: ezta beraz errazoia, jaquin daigun nos izango eztan. Baña dirudi ece, nos izango dan ezpadaquigu bere, baquigula nos izango eztan. Bada esaten dogu, guero beste urtean onduco gareala; orduan onelaco ta alaco gauzac eguingo dogucela; ori danez baquigu eztala ordura artean izango, bitartean ichadongo deuscula, edo bein-tzat esan ta eguiten bere badogu, ciar baguenqui leguez.

Guc gura guenduque eguin gure vicitzeaz ta vicitzeco dempo-reaz, oial pusca bategaz eguiten doguna. Oialaren zati bat neurritu ta prestatzen dogu capataco, beste bat jaquetaco, ta ganerocoa beste bear dirian soñeco jantzierac eguiteco. Alan bada, oialaz leguez, guetire vicitzaren Jaun, Jabe, ta Nagusiac baguiña leguez, disponduten dogu vicitzaren zatiric onena, ta gaiena, gaztetasuna munduarentzat, ta guero ganeroco char prestuez gaistoena, zartzaroa Jangoicoarentzat. Eta Senecac diñoanez cap. 9. de brevitae vite: «Etorquizuneco gauzac, fortunaren escuan ta menturan dagozanac, »gura dozuz orainganíc ordendu dispondu ta trazatu; ta oraingoac »ceure auqueran ta escuan dagozanac, ichiten dozuz galtzen». Dozu-naz eztozu conturic, ez arduraric; ta ezdozunaz dozu gogoa eguiteco mirariac. Orain Jangoicoac emoten deutsuzan vicitzea, osasuna, indarrac, centzunac, almenac, ta ondasunac, gura dozuz, Jangoico beraren contra zabilzela, emon, urtu, ta galdu, eta guero, oraindiño emon ezteutsuzenac, ta menturaz emongo bere ezteutsuzenac, diñozu emongo dozuzela bere serbicioan. Iкуси eguizu zeure itsatasuna, desgobernua, ta gal-videa.

Ninivitarac penitencia eguiteco berrogei eguneco epea, astia, demporea, ta segurantza ebela, atara beguiratu baga, ta azqueneco egunera ichadon baga, bereala, lenengo eguinean asi cirian penitencia eguiten, eta euren uts eguiñac ta becatuac negar eguiten; eta andic eta alan alde eguin eben ceruco azotea Cegaitic bada guc bere eztoгу alan eguiten? Cergaitic larga bear dogu gueroco, berrogei egunen ez ece, baten segurantzazic ez cuquiezquero?

Noeren dempora jaten, edaten, jocoan, dantzetan, ezcontzetan, saldu-erosietan, ta gauza zoragarri asco eguiten, ta asmetan ebiltzela, artu, ito, ta ondatu cituan urac Auxe berberau jazo ta guerta lequiquegu guri bere, guerotic guerora gabiltzanoi. Bada guc aec baño segurantza guichiago dauquegu; ta aurrerantzean obeto beguiratuten azpadogu, aibat bildurgarriago izango da gure fin gaistoa, ta adua.

5. BURUA

Gueroco zorian arriscuan ta bada ezpada menturazcoan menturaturic galduten gara.

1. §

Celan dan gure Jangoicoa ain ona, biotz-bera, erruquiorra, paciencia, ta misericordia andicoa, esaten dozu; ascori ichadon deutso, ta ichadoten deutso zartu utsezco puntu guiño, naturaleza berac berea eguin arteraño: ori danez, ez dot orandiño cer estutu, bada menturaz alan eguingo dau nigaz bere. Menturaz diñozu? Eta eztaquizu, menturac menturaren jocoac, inguruac, gira birac, ta tornuac dituela?

Iru menturaz mueta, iru eraco menturac idoroten dodaz gai onen ganean. Lenengoa da, becatu eguitetic, ta pelligru ascotic gorde ta atzeratuten gaituana. Agaitic esan oi dogu, eztoг becuric eguin gura, cerren menturaz atan nagoala, neure azquen egunac artu neinque. Eztot ostu gura, cerren menturaz Justiciac lotu, azotatu, edo urcatu nei. Eztot jocatu gura, cerren jocoa ezta errenta, menturaz galdu nei. Eztot escuetan dodanaz jabetu gura, cerren menturaz guero, gura dodanean ez dot izango cegaz quitutu. Alan esaten eutsen Evangelio Virgiña zur aituac, orio esque etorri cirian Virgiña ero naguiari: «ezteutsugue emon gura, cerren menturaz ezquenduque gueuretzat bere bear doguna Math. 25. Alan Datan ta Abiron euren lagun batzuecaz lurrac ondatu ta irunsi cituenean, andic ibuesi eguin eben inguruatan egozanac, esaten eben: «goazan emetic, cerren

baldin emen bagagoz, menturaz besteac leguez irunsi gueinquez gu bere lurrac.» Numer. 16. Au da mentura ona, etorquizuneco menturaz gaistotic ta galvidetic gordetan gaituena.

Bigarren mentura bere ona da, eta da becatu eguin ondocoa, ostecoa, gaisto-eguiñac ordetu ta quitutu gura izanic dabilenena. Icusiric galduac goazala, Jangoicoaren aguinduac ausi doguzala, esaten dogu: Eguiñac eguin, ez gueiago. Aurrerantzean obeto gura dot vici: Jangoicoari cin ciñez eguiaz, biotzco damuaz gura deutsat parcaciñoa escatu. Cerren menturaz ancla parcatuco deusi, izango dau nigaz erruquia. Verba eguicune onez usatu eban Daniel Profetac bere, esan eutsenean Nabucodonosor Erregueari: alde eguin zaite lengo vide deunguetatic, ta eguizuz limosnac, izan zaite biotz beraa, bigun ta erruquitsua beartsuaz, «eta menturaz onela Jangoicoac »parcatuco deutsuz ceure becatuac» Daniel. 4. Alan Ninive uri andico Erregueac bere, enzun ebanean, aserre zala bere ta bereen contra Jangoicoa, aguindu eban, Erri guztia ifini cedilla devociñoetan ta penitencietan, guztia barau eguiela, eta abere mutu cenzun bagueai bere, ezteguiela emon jatecoric ez edatecoric, esaten ebala: «Norc daqui, cemaitu ta menazatu bagaitu bere gueure Jangoicoac, eta esan badau bere aserre dala gure contra, ea gure dama »ta penitencia icusiric, itzulico danez beste aldera, bigunduco jaconez »bere aserrea, ta ichico gaituanez castigatu ta astindu baga?» Jone 3. Esan baleu leguez: Errazoiac da, gure Jaingoicoa gare contra aserre, errazoiac cemaituten gaitu, ta dirauscu castigatu, apurtu, ta ondatu gura gaituzala. Baña orrez guztiaz bere, emon gaitezan devociñozco gaucetara, len gaistaquerian leguez, orain gauza onac eguitera abia gaitezan, ta menturaz onela biotza ausico jaco, erruquituco jacu, ta parcatuco deuscu Alan esan eutsan Ontzi-Maissuac bere, ecacha cebillenean, Jonas Profetari: «ce lo-zorrocc artu au, »guizona.? Celan atz lo? Estacusc itotera joazala? Jagui adi ortic; »ifini adi oraciñoan, eguiozsc escariac eure Jangoicoari, eta menturaz onela igues eguiyo joguc pelligru onetic» Jonce 2. Alan Jacob Aitaurrenac bere, bere anajeaz aserrezanean, biraldu eutseian bere anajeari aurretic presenteac, doiac, esaten ebala: Genes. 32. «menturaz onela mesede ta presentea, caz parcatuco deust, menturaz »oneen bitartez adisquidetu ta baquetu gara». Au da bigarren mentura ona, ontasunean emoten dana, uts eguiñac sendatuten dituarena.

Baña báa beste menturaz gaisto bat, irugarren bat, lucementuac billatuten dituena, atzeracuntzetan dabillena, ta ondamentuac ta pelligrua baxen ezta lecuan bere, segurantzac idoro gura dituena.

Esan jatzu, zartuten asi zara, eriotza bien erdian ifini zareala, beguiac ilunduten asi jatzuzala, videco iru parteatic bi igaro dozuzala, eta baldin orrela zagozala, ceure azqueneco egunac artuten bazaitu, ez menturaz, ezpada ciur condenatuco zareala. Baña zuc eztozu onelacoric sinistu gura, ta ez enzun bere. Lenago bai ceure nai-guraz batean, iruditen jatzu, menturaz eztala alacoric izango. Eta esan bearrean, menturaz alan izango da: menturaz condenatuco nas: esaten dozu, menturaz ez nas condenatuco, menturaz ezta alacoric jazoco.

2. §.

Lenengo guzurra, lenengo Andreac esan eban. Itandu eutsan deabruac Evari, ea cegaitic etzituen (eban) jaten Parabisuaren erdian cegoan Arbola ederraren frutu gozo ataric? Eranzun eban: «Eztot »jaten, cerren esan deust Jangoicoac, baldin jaten badot, menturaz ilgo nasala» Genes. 3. Eta eguiaz, Jangoicoac ez eutsen alacoric esan; ez eutsen menturatic aitetu. Garbiro, arguiro, ta ciur esan eutsen: «jaten eben egun berean ilgo zala»; esan gura dau, ilcorra eguingo zala, ilquizon izangozala. ibi. Menturaz á Evac berac gueitu, asmatu, ta eransi eban; eta gueitura, ta eransiera onegaz, bere burua ta bere ondorengo guztioac galdu guinducen.

Andra ezcondu batec bere cenarra eztanaz, edo ezconbagueac bear eztanaz becatu egxiteco gogoa artzen dabenean, ezcondua gomutetan da bere senarraz, ta bai ezcondu baguea bere emetic etorrico jacon desonra, lotsaria, ta calteaz. Baña orregaitic bere menturatzen dira bata ta bestea, esaten dabela, menturaz senarrac jaquingo eztau; menturaz ez nas seindun gueratuco.

Lapurrari bere, ostuten doyanean, gogoratuten jaco, escuac ezarten badeutsez, guchienean bersac emongo deutsecela, presondeguian lotuco dabela, azotatuco dabela. Baña onec bere laster consoletan dau bere burda, esan oi dabela: Menturaz ez nabe presotuco, ez nabe asmataco, ezteust inoc jaquingo. Alan bada guc bere, guerotic guerora gabiltzenoc, poztuten doguz gueur buruoc, ta esaten dogu: Menturaz oraindiño ichadon deustenac, ichadongo deust orain bere. Menturaz orain ezpadot bere, izango dot aurrenanean ondo eguiteco gogoa. Eztira oraindiño dempora guztiac igaro.

Bago bai emen mentura franco ugari, eta ez esperanza urri escasic. Cer da au? Non da cenzuna? Non da gomutea? Cer eguin da

adimentuaz? Ceure salbamentua, aimbat joatzun gauza, betiraun guztico adu on edo gaistocoa izatea, ifini daguizula menturan? Eztozu pensetan, mentura orrec menturaz mentura gaistoa emongo deutsula? Eta norberac daben guztia menturatzea, eroqueria andia dala?

Menturaz onen ganean ederto verba eguiten dau SⁿJuan Chri-sostomoc era onetara. «Esaten dozu, ta esango dozu: Jangoicoac »ascori emoten deutso privilegio au, gaztetan gaisto izana gaitic, »ichadoten deutsela zartu ditecen arteraño, ta orduan bear dan »vide onean ifiniric, ta penitencia eguinic, salvetan dira. Cer bada, »zuri alaco privilegioric, mesederic, eta graciari emongo ete deutsu? »Esango dozu, menturaz bai: Cerren batzuetan guertatzen da. Eguizu »gogoeta ceure arimeari dirautsazula ta pensatu eguizu, contrara »bere jazo litequela. Eta esazu: cer izango da, ichadoten ezpadoust? »Esango dozu orainguiño: Eta cer izango da ichadoten badeust? »Ichadon leizu. Baña obeago ta seguruago da, ichadongo ezpaleutsu »leguez, vicitea, ta gobernatzea. SⁿJuan Chrisost. hom. 22 tom. 4» Era onetara diño SⁿAgustinec bere in psal. 77. «Balain Jangoicoac galdu ezpaditu gaistoac, seguru da, ciur ta duda bague da, eztiuela »galduco onac.» «Cegaitic eztozu bapere dudaric eztabena autuco?» Cegaitic eztozu menturac ta bada ezpadac ichiric, seguruan jocatuco? Esan oi dogun leguezmenturaz ichadongc deuscula Jangoicoac; esan daigun (jazo litequen gauza da) ameneco ichadongo ezteuscula: ta goberna gaitezcan, ichadongo espaleuscu leguez; eta onela ez men-turan ezpada seguruan izango gara.

3. §.

Segurutzat dot, Infernura doazan gueienac, guero baten men-turan, ta zorian ifiniric, atan fiaturic, ta atan uste utsaz engañaturic joaten diriala. Beintzat alan joan zan araco Evangelioco Aberatsa. Bada San Lucasec evange.^{ac} diñolez 12., Aberast oni urte ona etorri jacan, bildu ta batu cituan ondasun ta frutu ugariac ta asco, eta ifini zan bere arteco gogoetac eguiten, ciñoala: «Cer eguingo det »orain? Noraco dodaz onembeste ogui, ardao, garau, frutu ta ondasun? »Ez dot euquico lecuric bere euroc gordeteco. Baña baquit cer eguingo »dodan, dirautso barriz bere buruari: lengo garauteguiac, ardante-»guiac, oqueluac, salac, ta camarac anditu ta zabalduco dodaz, toqui »lecu asco eguingo dot. Eta guero sosegatuco nas, ardura guztia »largaric, atseguintasun ta pozcariz ase beteco nas, diñodala neure »artean. Orain sosega nadin; jan daguidan; edan daguidan; cerren

»ez dot eceren bearric; ez dot guerocoren pelligruric: badot etor-
»quizuneraco bear dodan betegarri guztia.

Asmu ta contu uts ero oneetan cebillela Aberats arrotu au, contuac ondo atera baga, enzun eban Cerutic dei bat cirautsala: «ibi. A ero zoroa, buru cenzun baguea, cer ago esaten?. Ce gogoeta »darabile? Eguin joc iriac; gaur escatuco jata eure arimea, gaur »gorputzetic ateraric eroango deube. Eta guero orduan bilduric »daucazazan ondasunac norentzat izango dozac?»

Eroa deituten dau Aberatsa au, ta errazoiatz: bada cer da zora-
queria andiagoric, gueroco demboraz, bestearen escuan ta menturan dagoanaz, bere escuan, ta seguruan baleu leguez, dispondu ta oraen-
dutea baño?

Icasi daigun bada besteren buruan cenzundunac ta beguiratuac izatea: atera daguigun segurutasun bat besteen pelligrutic, artzen dogula Espiritu Santuac emoten deuscun consejua, dirauscula: Eccle. 5. «Biurtu zaitece lasterren Jangoicoa gana; becaturic jagui »zaitece; ta ez eguizue egunetic egunera berandutu ta lucetu. Bada »guichien uste dozuenean, aztuagoric zagozanean, neurria beteco »da, Jangoicoa asserratuco da; eta guero venganzazco egunean, »eriotzaco demporan galdu ta apurtuco zaitu». Dirudi au adierazo gura ebala Espiritu Santuac, esan ebarean: Prov. 3. «Eztaguiozula »esan ceure adisquideari, doiala, ta datorrela, biar emongo deutsezula: »baldin badozu emoteric, emoiozu bertatic». Esan gura dau, eguingo dozun mesedea, daguizula laster, gueroco zorian ta menturan ichi baga, lucemendutan ta joan etorrietan ibili baga.

Aldi baten itandu eutsen Alexandro andiari, ea celan irabaci cituan aimbat victoria? ambat ondasun ta aberastasun? aimbeste Erri ta Erreinu? Eta eranzun eban laburqui: «ez ecer lucetuaz; ez ecerbere biaramoneraco ichiz». Ez eban beimbere urrengo eguneraco larga, egun berean eguin al leiquean cereguinic. Etzan secula guero-coan fiatu; ta onela ain irabaci andiac eguin cituan.

Ez gaitecen bada gu bere guerocoan fiatu. Cergaitice gueroco atan, mentura bat al baditeque bere, baña ez segurantzaric; eta zoraqueria andia da, seguru bear dogun gaucea, menturazco bada ezpadan ifintea, biaramoneco icharomen ta pelligruan ichitea.

(Jarraituko da)